

Tűnékeny Dóra

Ha megkérdezné valaki, csak úgy váratlanul, hogy mi van vele, mondanám, hogy meghalt, de nyomban el is bizonytalanodnék, talán mégse, mint amikor arra kérdeznek rá, hány éves vagyok. Meg kell gondolnom. Utánaszámolok, egyszerű kivonás, de az eredmény nem hihető. Talán valamit elrontottam, kezdem előlről. Ujjaimmal is számlálok, egyik kéz, másik kéz, na nem, ez lehetetlen, bénultan meredek a tenyerembe.

Nem halhatott még meg.

Talán csak nincs itt.

Hogy is volna itt, hiszen már réges-rég disszidált. Amúgy akkor se volt itt, amikor mellettem ült. Mindig távol volt attól, ahol volt. Ha véletlenül mégis tartózkodott valahol, akkor biztos, hogy felismerhetetlenül, valami jó kis álruhában. Kibontakozott a helyzetekből, ki a kötelekből kifeszített koordináta-rendszerből, káprázatos szabaduló művész. Szegény, szombathelyi család sarja, egyedülálló anyja nevelte a nővérel, csak krumplileves volt, meg tejpor a gyárból, nem neki való kezdet, el is párologott onnan gyorsan. Eltűnt, a macskafélék szokása szerint, hogy aztán csapzottan felbukkanjon valahol, itt se, ott se találta meg az igazit, ami valóban az, ha meg nem az, akkor odébb áll.

Tény, hogy már jó ideje nem találkoztunk, nem is hallok felőle. De ez nem bizonyít semmit. Ettől még éppenséggel nyugodtan élhet.

Nem lehet, hogy most is csak máshol van?

A Holt-tengerben lebeg, mondjuk, a jordán hegyek rózsaszín ege alatt, hosszú fekete haja hínárosan tekereg zöld pulóverére, vagy fürdőruha ez inkább. Körötte fekete-fehér madarak, bokáig felhúzott szoknyájú apácák tapickolnak a nehéz, sós vízben.

Vagy egy jeruzsálemi bazárban ül a földön, merengve kavargatja a sűrű arab kávé, miközben a mellette vízpipázó Ali, aki díszkódobozokat árul, melyekben a betévedő szőke skandináv lányok majd gyermekeik kiesett tejfogait fogják tartani, valószínűleg drogdíler, azt magyarázza, hogy a mának és az örömöknek kell élni, ez az ő életfilozófiája. Szika-szika, ami annyit jelent: csak lassan, nyugodtan. A kitért ajtón vadul csap be a napfény, a turisták kíváncsi szemeket és sötét árnyékot vetnek rájuk.

Hacsak nem Kadhafi szeretője lett, ami hön áhított vágya volt, de a csinos diktátor kisvártatva kirúgja háreméből, és besorozza amazontestőrségébe, ez esetben sivatagi hadgyakorlaton menetel, talpig nehéz fegyverben, mind a mai napig.

A legvalószínűbb mégiscsak az, hogy ott rekedt New York-i albérletében, ahol százsámra másznak elő a csótányok, ha bekapcsolja a tévét vagy meggyújtja a tűzhelyet, hiába irtotta őket szakszerűen az exterminátor. Arra riad fel éppen,

hogy beleharapott a láb hüvelykujjába egy patkány. Felül és látja, hogy a kövér jószág a mosdó alatt vigyorog, és őt nézi. Felsikolt, megcsípi magát, ébren van. Megpróbál felhívni telefonon, hogy azonnal menjek oda, de süket, szétrágva gyűrűzik a telefonzsinór, mint egy döglött kígyó.

Koreai fiújával érkeznek a találkozóra a Chinatown egyik vendéglőjébe, ahol átható rothasztott cápa szag van. Vacsorázik a személyzet. Koreai szokás, hogy az asszony addig nem ülhet asztalhoz, míg a férj és nyomában a gyerekek be nem fejezik az étkezést. Pár éve élnek csak itt, de a fiú már jól tud angolul, és nagyon készséges. Ujjatlan trikóban együtt kanalazzák a wonton levest.

Taxisofőr, ugyancsak New Yorkban, pedig nem tud vezetni, és a várost se ismeri. Hogy is ismerné, amikor most érkezett Honolulu-ból. Még Szombathelyen szerzett jogosítványt a két szép szeméért, amit be is mutatott a cégnek, gyorsan ment minden, letette a depozitot, aláírta a papírokat, és már a kezébe is nyomták a slusszkulcsot. De az a fucking taxi a kijáráttal háttal áll, pedig rükvercelni aztán végképp nem tud. Hey man, ez a fekete majd csak kiáll neki. El is vezeti helyette a kocsit néhány hónapig, szól a reggae, ő meg banánt majszol az anyósülésen.

Telefonál, fene tudja, melyik városban, de valami tetőtér, jó a belátás a szemközti házba. Ott is emberek laknak. Nagyjából ugyanazt csinálják, mint ő, lefekszenek, felkelnek, kavargatnak, pakolgatnak. Egymás után csöng. Bemondja a mellbőségét, csípőbőségét, testmagasságát, ez a sztenderd kezdés, ha megfelel, folytatják. Mondja unott egyenletes hangon, leszopom a szőrös faszod, te büszke, büszke férfi, a vállával a füléhez szorítja a kagylót, két keze szabad, mosogat. Nyalj be nekem, dugd be nekem, duruzsolja, és csörömpöl, nem zavarja ezeket semmi, első szóra hörögnek. Biztonságos munka, jól is fizet, csak nagyon egyhangú. Ez még nem is volna baj, de belészeretnek, és az már komplikáció. Találkozni akarnak vele, na csak egyszer. Megkérlik a kezét, esküdjözik az örök hűséget. Még hogy tizenegy gyerek, inkább egyet sem!

A Lafayette utcában szökken tánclepésben. Dzsesszbalett, jó a lába, neki a legjobb, lédús körte a zöldségesnél, aki mindig sejtelmesen mosolyog, tudja, amit tud, nevetnek a feketék, mikor hasra vágódik az esernyőjükben.

Már hogyne halt volna meg, amikor mondta is, hogy meghal. Rákban sok évvel ezelőtt. Amikor még nem volt szokás meghalni. Hazajött, csak úgy hűmögtem, hogy mindenütt áttétek vannak már, nahát, ezt azért talán ne, és egyik lábunkról a másikra álltunk. Itt beszéltünk a sarkon. Vonogatta a vállát, csodadoktorokhoz járt Győrbe, kölcsönkért drága csodaszerekre.

Barátságunk helyszíne ez a lakás, ahol most is lakom. Van, aki valahova lerakódik, és otffejtődik egy életre, nem mozdul. Ez vagyok én, negyvenkét éve (egyik kéz, másik kéz), ebből az ágyból nézem a félköríves ablakon át a sárga szilfát, nyáron belóg a képbe a vadszőlő, télen nem, ezzel a változatossággal megelégszem. Többé-kevésbé minden rendben van. Másutt talán másképp lenne, de a főgond, saját magam úgyis velem maradna, akkor meg kár a fáradságért. Van, aki, és ez Dóra, meg se melegszik, máris látja, hogy semmi sincs rendben, és már libben is tova. Ez a tova az otthona neki. Ami a lét és a nemlét között van pont középen, ég és föld között, mert ami van, az egy kicsit sok, ami meg nincs, az egy kicsit kevés. Taszítódik a tova felé.

Szombathelyről Budapestre először.

Ki ez a böszörmény hercegnő, néztem fel, amikor kis késéssel, az óra vége felé, belibbent a francia irodalmi szemináriumra, de hőkölt is mindjárt vissza, nyilván nem jó helyen jár, talán nem is ide akart volna benyitni, hanem sokkal inkább valahova máshová, ezer bocsánat. A visszavonulás lehetőségét fenntartva végigpásztázta a vörös körömmel szorgosan jegyzetelő diplomatalánykákat, akiktől én is bizonyos távolságot tartottam, és leült a mellettem lévő üres székre. Könyv az nem volt nála, se füzet, se toll. Toltam felé az enyémet, és mutattam, hol tartunk. Jóindulatú érdeklődéssel nézte. Franciául nemigen tudott, a Chanson de Roland-t nem olvasta el, a verselemzést nem írta meg. Lemásolhatja az enyémet, csak egy kicsit változtasson rajta. Ehhez semmi kedve nem volt, úgyhogy mindig megírtam külön neki is. Szolgálataimat halk, természetes eleganciával fogadta. A vöröskörműek vízcsobogásszerű megbízhatósággal elemeztek, mi meg leveleztünk a lap szélén, nevetgélünk. A heves izgatottság és a tompa mélaság eredőjeként nyugalom áradt belőle. Egy ló, enyhén remeg, ha áll, mert hogy ló volt a kínai asztrológia szerint.

Az volt a helyzet, hogy nem volt hol laknia, és nem volt semmi pénze.

Én addigra már elköltöztem a szüleimtől ide, vörösfutórózsás paradicsomomba. A lakás a nagynénémé volt, a szobákat kiadta albérletbe. Seftelt, ahogy akkor mondták, valutáért jó áron megvette a disszidálni szándékozók lakását. De honnan volt valutája? Mikor oly szegény. És honnan tudta, hogy kik akarnak disszidálni? Hiszen ez hétpesces titok volt, amibe még saját anyjukat se avatták be az emberek. Valutázik a Szerén, óbégatott a mafla család, jól ráfázik egyszer.

Akkor költöztem el otthonról, amikor apám kirúgta a nagymamámat, vagyis Amamát, mert az megint rászólt valamiért, talán, hogy ne köpjön a mosogatóba. Utolsó csepp a pohárban. A saját lakásában, asztmásan ott hörög, ahol jólesik neki. Megelégette a húszéves kényszer-együttlakást anyósával. Sértődékenysége korával és betegségével csak fokozódott, megbántottságában hajlíthatatlan volt, anyám sem volt képes köztük a békét helyreállítani, pedig erre megvolt a rutinja.

Szerén felajánlotta hajléktalanná vált húgának az erkélyes szobát, én felháborodástól dúltan vele tartottam, és minden teketória nélkül elfoglaltam a cseléd-szobát. Amikor Dórával megismerkedtem, éppen előre léptem, a hajólakozók kiköltöztek az egyik nagyszobából, én pedig, még majdnem légnemű anyag, nyomban kitöltöttem a megüresedett teret.

Hívtam Dórát, csak jöjjön nyugodtan hozzám, lakhat a kisszobában. Kétszer négy méter, de minden belefér. Harminc fős buli, simán. Könyvespolc, zongora, íróasztal, matrac, és egy életveszélyes, nyíltlángú Fég gázfűtő. Kertre néző ablakának mindkét szárnyát kitérom, madárcsicsergés, nagyot szippantok a tavaszi virágillatból, de szép is a világ, és főleg én, én, ócskapiacra vásárolt új farmeremben! Felfutok a dombra, enyém a tér, és én vagyok a végtelenség, minden fa is én vagyok, és minden ház és minden autó, minden, ami mellett elfutok, mint egy gazella, egyre csak futok, sérthetetlenül.

Szóval van hely elég.

Dóra kihordta a kisszobába pokrócaimat, párnáimat, ruháimat, bögréimet, töltőtollamat, félig olvasott könyveimet, lassan minden odavándorolt, finoman befészkelte magát. Az ablakra lepedőt rajzszögezett függönynek, amit lebegtetett a szél, mint egy vitorlát. Kiült az ablakpárkányra, mit neki második emelet,

arcát a napomba tartotta, hallgatta a madárcsicsergésemet és a Beatlesemet, bámulta a dombjaimat.

A harmadik szobát fiatal rendőrházaspár bérelte, a lépcsőházban vették fel az egyenruhájukat, mert szégyelltek. Belülről akarják rombolni a rendszert, magyarázkodtak a gdański tüntetések idején.

Egyszer, amikor senki nem volt otthon, feljött Vera, akinek nem volt terepismerete, ide-oda lődörgött a lakásban, amíg várt ránk, unottan besétált hozzájuk, a szekrényükben turkált, és legnagyobb megrökönyödésére megtalálta az egyenruhájukat. Nyomban fel is próbálta, illegett-billegett a tükör előtt. Jól el tudtuk képzelni, milyen képet vágtak a rendőrök, amikor rányitották az ajtót, és megláták vörös loboncán a szürke tányérsapkát.

Amúgy nem hagytuk zavartatni magunkat a rendőrektől, és egyáltalán senkitől sem. Ez igen nagy teljesítmény volt, mivel csak egy üvegajtós vékony fal választott el tőlük, és egy másik ugyanilyen Amamától. Minden szusszanás áthallatszik, pedig azóta be lettek falazva az ajtók. Rájuk se hederítettünk, éltük világunkat, mintha ott se lettek volna. Annyival fontosabbak voltunk náluk, oly nagy dolgokba voltunk nyakig elmerülve. Dóra például reménytelenül szerelmes volt az Institut Francais franciatanárába, nyelvtanulás helyett epekedett, a nyelvlecke sorai közé szárnyaló és egyben lángoló szerelmes verseket költött, és azokat ragozta, kijelentő, kérdő és feltételes módban, sőt subjonctifban, oh!, valamint minden időben, múlt, jelen, jövő! Ha a tanár fölé hajolt, hogy ellenőrizze a helyesírását, almaillatú leheletének egy röpke foszlánya elbódította. Hogy is tudott volna ebben az állapotban franciául tanulni? Óra után útnak indult a Szekfű utcából, titokban egész délután követte a monsieur-t, és ahogy este felhúzott lábbal a karosszékben gubbaszkodva elmesélte, ugyanarra a villamosra szálltak és nézték egymást, ő szentül megfogadta, hogy a Margit híd előtt meg is fogja szólítani, mormogta magában a bon soirt, de aztán mégse merte. Teáztunk, sötét foltot hagyott a kárpiton.

A cselédszobából a hideg konyhán keresztül, egy folyosón át lehetett kijutni a szintén fűtetlen előszobába. Amama többnyire a konyhában főzőcskézett vagy éppenséggel reggelizett. Ő vezette a háztartást, mintegy mellékesen. Pipaszár lábán barna magasszárú cipőben körbejárta a környező boltokat, bevásárolt a hentesnél, zöldségesnél, én pedig hazacipeltem a szertehagyott cekkereket. Megfőzte a töltött paprikát vagy mikor mit, jó nagy lábossal, rájárt az egész baráti sereg. Na és a körözöttje! Csemegeboltjuk volt régen a Lehel piacon, az egyetlen kőépületben, amit már régen lebontottak, és már régen odaépült a piac helyére a csarnok, ahol három lány habosította a friss vaját és a juhtúrót. Innen, talán, a körözött tudománya. Volt, aki csak ezért jött. Van?, kérdezte Guszti köszönés helyett. Amama magától értetődve fogadta táplálkozásunkat, nem igényelt se hálát, se figyelmet. Jól elvolt, a teraszon szeretett sütkérezni, és hétvégén fogadta bridszpartner barátnőit, akik számára elő kellett hoznom a kamrából az összecukható zöldfilces bridszasztalt. Ezenkívül a szódakészítés volt az én dolgom. A patron vad sistergéssel robbant bele a szifonba, mint egy minibomba. Ez a modern technika őt már meghaladja, szódának viszont lennie kell.

Meg se kérdeztem tőle, hogy ideköltözhet-e Dóra. Eszembe se jutott, hogy kellene. Máshoz sem kértem tőle engedélyt, ő meg nem mondta, hogy zavarná valami, pedig lett volna mi.

Alternatív színházi gyakorlatokat tartottunk, előadásunkra a lépcsőházban tömegek kígyóztak fel. Telefon nem volt, bejelentkezés nélkül ugrottak fel a barátok és ismerősök bármilyen napszakban. Egész éjszaka zenét hallgattunk, tiltott pornográf irodalmat fordítottunk, vagy csak némán ittuk a nemzetközi vásár maradékából zsákmányolt whiskyt. Lenéztük a beszabályozott életű, reggel kelő, este fekvő felnőtteket, akik egyrészt hazugok, másrészt mindenféléről felszínesen beszélgetnek. Mi őszintén tártuk fel, mi rejlik hasunk fazekában, éjszakákon át, hogy hasogasson a fájdalom, mert mindenki mást szeret, nem azt, aki őbelé szerelmes, pedig úgy kellene, hogy a szeretet egyenletesen áradjon, mint a kályha melege, ahogy Weöres írja, ami viszont egyáltalán nem áradt, mert a cserépkályha kihűlt reggelre, amikor indulni kellett az órára. Az ötös buszon aludtunk Dórával, mosdatlanul, kócosan, ébresztő, végállomás, folytattuk az alvást stílgyakon, ha nem a szigorú Hermanné tartja, hanem a kedves hogyishívják, megint Brassinst tett fel, egyenletes hangcsálás.

Elhatároztuk, hogy kifestjük a szobát, jöttek a barátok, lesz itt érdekesség, vettünk festéket, ecsetet, meg egy jó nagy görögdinnyét. Ha már úgyis, akkor teleköpködjük a falakat dinnyemaggal, János fényképezte a véres, létrás happeninget.

Hogy van uraságod?, kérdezte tőle Amama az előszobában, mosolyognak a ráncai, csillogó apró szeme ravaszskásan biztat. A szobámból dől a füst és a rock and roll. Havonta kiállítja a csekket a fiúárvaháznak, tavasszal naftalinba gurítja a megmaradt perzsaszőnyeget, téli estéken rumos teát szürcsöl. A körülmények néha megváltoznak, de neki nincs oka régi szokásain változtatni. Ami nem jól van, az nincs. Jobban oda kellett volna figyelniük rá, talán megértettünk volna valamit. De mi inkább eloldalogtunk mellette láthatatlanul, hátha nem vesz észre, és örültünk, hogy nem muszáj vele beszélgetni. Dóra zavartan egy alig hallható csókolomot rebegett, ha szembetalálkoztak a konyhában, és gyorsan visszahúzódtott a szobájába, mint aki ott se volt. Ő is, én is úgy éreztük, semmik vagyunk, minden leszünk, osontunk a házban, az utcán, csak kérdőre ne vonjanak. Semmit nem tudunk, de csak a mindent áhítjuk, a végtelennél alább nem érdemes adni. Hagyjanak minket békén. Megvetjük a sárgarépát, kinevetjük a káposztát.

Dóra fejébe vette, hogy megtanul zongorázni. Chopin miatt. Éppenséggel volt nálunk egy pianínó, mert Zoltán meg azt vette a fejébe, hogy engem tanít meg zongorázni, aki még egy nyamvadt népdalt se bírtam elénekelni. Váltig állította, nincs olyan, hogy botfűl. Ő szüntelenül furulyázott, még a villamoson is, hosszú lódenkabátjában, ezért szerettem bele. Szép eredményeket ért el velem. Megrettentem ugyan, hogy ilyen komolyan gondolja, amikor ott találtam a hatalmas lakkfekete hangszeret a szobámban, de jó darabig naponta fegyelmezetten gyakoroltam. Hosszú agyfacsaró küszködés után végigjátszottam a kijelölt *Gyermekjátékok* első darabját. Dóra nem kívánt sokat vacakolni, rögtön belecsapott Chopinbe. Pár nap múlva már bezengte a lakást a romantikus muzsika. Ámulva hallgattuk, egy őstehetség!

Hamar beleunt. A festészet kezdte érdekelni Zoltán legnagyobb bánatára. Lehet, hogy volt köztük valami? Előbb-utóbb mindenki beleszeretett Dórába. Mindenki a megmentője akart lenni az árkosszemű várkisasszonynak. Na majd ő kiszabadítja! Na majd ő megkacagtatja! Na majd ő felébreszti! Na majd ő hozza

az almazöld báli ruhát! Zoltán a szoba közepére síkban teljes körben kiterített virágmintás szoknyával lepte meg, amit maga varrt neki. De a kisasszony kisiklott. Ha nagyon nyomakodnak a kérők, piha, elhessenti őket. Egy kicsit megmenthetik, jó, de aztán tűnés.

Szerzett valahol vásznat, ecsetet, még egy összecsucukható festőállványt is, és így fölpackolva naponta felfogasozott a Széchenyi-hegy tetejére. Próbáltam rábeszélni, hogy jöjjön inkább a nyelvészet előadásra, mert rossz vége lesz ennek, orra alá dörgöltem a tenyeremre írt magánhangzóváltás-táblázatot. Lássuk a fonetikus evolúciót, a népi latintól a gall hatáson át a klasszikus franciáig, példának okáért hogyan lesz a *ratione-ból* *raison*, tettem fel a kérdést, hátha érti a célzást. Bambán motyogta az ecseteit öblögetve, hogy elment-e az eszem, mire én csábító fújtatásba kezdtem bemutatandó, hogy nazális mássalhangzó előtt miképp ereszkedik le a lágyíny, hogy a levegő az orrüregen haladjon keresztül, így ni, nyögdecselem, aztán kitátottam a szájam, hogy a szájpaddaláson bemutassam a palatalizáció folyamatát. Csak annyit mondott, hogy őt a francia nyelvtörténet hidegen hagyja.

Finoman színezett akvarellek születtek. A kisszobát teleakasztja tükrökkel, szól a zene, az Illés meg az Omega, lengedez a lepedő, szúrós olajszag terjeng, önarcképet fest. Hasonlít rá a kép: hosszú, lapályos, sápadt arc, síkos barna szem, alatta lilulni képes árkok, érzéki, különös száj, sötétlő orrrlyukak és bajuszpihék, és az egésztest súlyosan keretező hullámosan lelógó, fekete haj.

De hol a füle? Eltakarja a haj. Ami még nagyobb baj, hol a homlokán az érzelmi töltésre kigyúló ér? Hiányzik nagyon. És hol van a levegő fanyar vibrálása körötte?

Ezt sajnos nem sikerült ábrázolnia.

Sajnos én se vagyok képes igazán magam elé képzelni őt, bármennyire erőlködöm, nyomogatom a szemem, nem jön elő. Emlékezem erre meg arra, de mindig előfurakodom én, az én lakásom, az én nagymamám, az én szoknyám, az én tánciskolám, az én dóraságom. Újabb és újabb apró részleteket bányászok elő, de csak szavak. Fel-alá járkálok, kimegyek egy almáért a konyhába, itt volt a kisszoba fala, a tűzhely helyén az ágy, ebédet főzni is elfelejték, annyira elmerülök a múltberendezésben. Mindenféle varázslással kísérletezem, eredménytelenül, minél jobban akarom látni, annál kevésbé látom.

Mígnem egyik reggel, amikor már rég megfeledkeztem az egész dórakérdésről, megtörtént a csoda. A tornaórára belépett egy sötéthajú fiatal lány, akinek az arca és a mozgása is tisztára ő volt. A gyakorlatok közben folyton odapislogok, vizsgálom ezét-azát, annyi idős lehet, mint mikor hozzám költözött, elfordulok, aztán megint vissza, ott van-e még, el ne tűnjön nekem. Megfigyelem a vállát, ahogy tartja, lazasága stimmel-e, hát nem, a szeme hercegnősen gunyoros-e, cseppet sem, az ajka fölött a levegőben remegés van-e, nincs, hunyorítok, hogy Dórább legyen, de csak nem, csalódom, hogy mennyire nem, hogy bosszantóan nem ő, de ettől a majdnemdórától, ettől a pontatlan, üres áldórától előhívódott, szemtelen elevenségében megjelent előttem az igazi Dóra, és velem is maradt, míg odébb nem állt.